

[«ВЕНЕЦІАНСЬКИЙ КУПЕЦЬ» ШЕКСПІРА]

Відома «трагічна комедія» Шекспіра про венеціанського купця й лихваря Шейлока була вперше за багато років поставлена вчора на нашій сцені* і зібрала досить численну як на серйозний спектакль публіку.

«Венеціанський купець», написаний Шекспіром в кінці XVI ст., ґрунтується, з одного боку, на традиції варварського боргового права, яке робило неспроможного боржника невільником, власністю — повною або частковою — і дозволяло власнику в такому випадку відтяти йому руку, ногу чи іншу частину тіла, а з другого боку — на тій глибокій громадській і етичній рані християнських суспільств, яка звалась і зветься єврейським питанням. Традиція варварського боргового права вже за часів Шекспіра була пережитком, напівбайкою; Шейлок «жартома тільки» вимагає підписатися йому на фунт м'яса у випадку неспроможності сплати. Але єврейське питання, хоч і не відчуте тогочасним християнським суспільством в усій гостроті, прикрите забобонами і упередженнями, було, проте, болісною і глибокою раною, і Шекспір вогнистими словами відкриває цю рану і карбує в серцях слухачів одвічну заповідь про те, що єврей така ж людина, як і християнин, що має ті самі права на життя та на його блага і що тільки переслідування, погорда і несправедливість з боку суспільства посилюють його запеклість, сповнюють заздрощів і ненависті, змушують його витягати з небуття варварське право кривавої помсти. На цьому трагічному тлі автор намалював вражаючу, незабутню постать єврея Шейлока, символ цілого єврейського племені, образ, який, незважаючи на всі свої негативні якості, має також риси дуже симпатичні і здатний викликати в таких моментах наше глибоке співчуття. Зрештою, розгляд твору Шекспіра тут недоречний. Що ж до виконання ролей, досить буде сказати, що героєм вечора був Фішер в ролі Шейлока, кожний виступ якого викликав гучні і цілком заслужені оплески, а після великої сцени суду його викликали неодноразово. Всі інші актори грали також добре.